

Behar: Ecology vs. Theology

Rambam vs. Ramban

Rambam, Guide III:39

As to the precepts enumerated in the laws concerning the year of release and the jubilee (*Hilkot shemittah ve-yohel*) some of them imply sympathy with our fellow-men, and promote the well-being of mankind; for in reference to these Precepts it is stated in the Law, "That the poor of thy people may eat" (Exod. xxiii. 11); and besides, the land will also increase its produce and improve when it remains fallow for some time. Other precepts of this class prescribe kindness to servants and to the poor, by renouncing any claims to debts [in the year of release] and relieving the slaves of their bondage [in the seventh year].

There are some precepts in this class that serve to secure for the people a permanent source of maintenance and support by providing that the land should remain the permanent property of its owners, and that it could not be sold. "And the land shall not be sold for ever" (Lev. xxv. 23). In this way the property of a person remains intact for him and his heirs, and he can only enjoy the produce thereof.

עקידת יצחק לר' יצחק עראמה

ועוד הוא גלוי דעת והערה נפלאה וזה שהחמירה התורה במצוה הזאת והפליגה ליעד עליה העונשין הרבים והעצומים והגליות כמו שנאמר בפרשת הברית (ויקרא כ"ו:ל"ד) אז תרצה הארץ את שבתותיו וגו'. כל ימי השמה תשבת וגו' ונאמר (שם) וזכרתי את בריתי יעקב וגו'. והארץ תעזב מהם ותרץ את שבתותיה וגו' כמו שיתבאר שם ב"ה וזהו ענין מבואר מגלות בבל. וחז"ל אמרו (אבות פ"ה) גלות בא לעולם על שמטת הארץ. ויש לתמוה למה תהיה כזאת על חטא זה? המקנא הש"י לארצו על העבודה יותר מדאי והלא הנותן מתנת אחוזת נחלה לזולתו בעין יפה הוא נותן לעשות בה כרצונו. ואם השביתה ההיא תהיה לצורך עבודת האדמה כמנהג עובדיה שמשביתין אותה קצת שנים כדי שתחליף כח להוסיף על תבואתה די להם בשיודעים סוד עבודתה אם ישמעו ואם יחדלו מיעוט פירותיה יהיו עונשם ולמה יגלו מעליה בעונש זה.

אברבנאל

השאלה הג' אם היו מצות השמיטה והיובל ממין אחד ומטעם אחד כדעת הרב המורה והרמב"ן ושאר המפרשים למה הכתוב בשמיטה אמר לשון שבת שבע פעמים וביובל לא אמר לשון שבת אפילו פעם אחת... והנה הרב המורה כתב שהיה הטעם בשמטה לשבות הארץ כדי שתוסיף תת כחה לזרע. ואין הדבר כן באמת כי אם חששה התורה שיחלש כח האדמה כפי טבעה בתמידות העבודה ולכן תצטרך לשבות יקשה מאד למה בשנה הששית תעשה תבואה לשלש השנים והם השנה השביעית מהשמטה והשנה הנמשכת אליה מהיובל והשנה שתבא אחריו והם שלש השנים ואם היתה הסבה כאשר אמר הרב לא היה יתברך מחייב גלות לעמו על בטול השמיטות אבל יהיה עונש העובר על זה שתהיה ארוכה האדמה שלו בעבורו וחלושה לא תוסיף תת כחה.

רמב"ן ויקרא כה:ב

שבת לה' לשם ה' כשם שנאמר בשבת בראשית לשון רש"י (רש"י על ויקרא כ"ה:ב). ורבותינו לא כך נתכוונו במדרשם כי כל השבתות גם המועדים לשם ה' הן ולא יאמר באחד מהם "לה" אבל אמר (ויקרא כ"ג:כ"ד) "יהיה לכם שבתון" ואמר ביום הכפורים (שם לב) "שבת שבתון הוא לכם" ולשון הברייתא בתורת כהנים (פרק א ב) שבת לה' כשם שנאמר בשבת בראשית כך נאמר בשביעית שבת לה'. אבל פירוש "שבת לה' אלהיך" האמור בשבת בראשית (שמות כ י) כי בו שבת וינפש ועל כן לא תעשה כל מלאכה, ולכך אמרו כי כן נאמר בשמיטה כי היא שביעית בשנים. והנה בכאן עוררו אותנו בסוד גדול מסודות התורה כבר רמז לנו ר"א שכתב וטעם שבת לה' כיום השבת וסוד ימות עולם רמוז במקום הזה וכוף אזנך לשמוע מה שאני רשאי להשמיעך ממנו בלשון אשר אשמיעך ואם תזכה תתבונן. כבר כתבתי בסדר בראשית (בראשית ב ג) כי ששת ימי בראשית הם ימות עולם ויום השביעי שבת לה' אלהיך (שמות כ ו). כי בו יהיה שבת לשם הגדול כמו ששנינו (תמיד פ"ז מ"ד) בשביעי מה היו אומרים מזמור שיר ליום השבת לעתיד לבא שכולה שבת ומנוחה לחיי העולמים והנה הימים רמז לאשר ברא במעשה בראשית והשנים ירמזו לאשר יהיה בבריאת כל ימי עולם. ועל כן החמיר הכתוב בשמיטה יותר מכל חייבי לאוין וחייב הגלות עליה כמו שהחמיר בעריות (ויקרא י"ח:כ"ח) שנאמר אז תרצה הארץ את שבתותיה (ויקרא כ"ו:ל"ד)

והחזיר הענין פעמים רבות כל ימי השמה תשבות (שם שם לה) ונאמר והארץ תעזב מהם ותרץ את שבתותיה (שם שם מג) וכן שנינו (אבות פ"ה מ"ט) גלות באה על עינוי הדין ועל עוות הדין ועל שמיטת הארץ מפני שכל הכופר בה אינו מודה במעשה בראשית ובעולם הבא. וכן החמיר הנביא וגזר גלות על שלוח עבדים בשנה השביעית שנאמר (ירמיה לד יג יד) אנכי כרתי ברית את אבותיכם וגוי מקץ שבע שנים וגוי כי גם בעבד שביעית כיובל כו' והיובל יודע עוד מבראשית עד ויכולו כי ישובו ביובל הכל איש אל אחוזתו ואיש אל משפחתו כי הוא מוסד המאמין יחריש וזהו שנאמר ושבתה הארץ שבת (כאן) וקראתם דרוור בארץ (ויקרא כ"ה:י') כי היא ארץ החיים הנרמזת בפסוק הראשון (בראשית א א) שבה נאמר והארץ אזכור (ויקרא כ"ו:מ"ב) וכבר זכרתי זה פעמים ושמא לזה רמזו רבותינו (ר"ה כא) באמרם חמשים שערי בינה נבראו בעולם וכולם נמסרו למשה חוץ מאחד כי כל שמיטה שער בית אחד והנה הודיעוהו כל ההויה מתחילה ועד סוף חוץ מן היובל קדש:

שפת אמת

[תרמ"ח]

כי תבואו אל הארץ אשר אני נותן לכם ושבתה הארץ שבת לה' (ויקרא כה, ב). כי ה' יתברך נתן לנו ארץ ישראל להודיע כי לה' הארץ. כדאיתא בתנחומא¹ ה' יתברך הקנה העולם לאברהם וחזר והקנה לו. וזה מצות השמיטה שניתן לבני ישראל הארץ מחדש. ובכל שמיטה נתחדש המתנה כענין שכתוב בפרשת תולדות (בראשית כו, כח) ויתן לך האלהים יתן ויחזור ויתן² ע"ש. וזהו שכתוב אשר אני נותן לשון הוה. ובני ישראל הם מוכנים לקבל זו המתנה. וזהו שכתוב (ויקרא כה, כג) כי גרים ותושבים אתם עמדי הוא שבחן של בני ישראל שיודעין שהם גרים ומבררין כי לה' הארץ ודבקים תמיד בכח הנתינה. ובזה יתכן לפרש מה דכתיב (נחמיה ט, ח) וכרות עמו הברית לתת כו' לתת. תרתי למה לי רק שיהיה להם תמיד בחינת הנתינה. יתן ויחזור ויתן. שבכל שמיטה ושבתה הארץ לה'. וכעין שכתוב באור החיים³ על כל שבת שניתן חיות חדש להבריאה ע"ש פרשת ויכלו. וכשם שנאמר בשבת בראשית כן בשמיטה: